

SPECIALISTSJUKSKÖTERSANS KUNSKAP OCH KOMPETENS

Anne-Marie Boström
Leg sjuksköterska, Docent
Programansvarig Vård av äldre
Karolinska Institutet &
Tema Åldrande Karolinska Universitetssjukhuset

Innehåll

- Specialistutbildning – vård av äldre
- Vilka möjligheter finns för systematiskt utvecklingsarbete
Examensarbete – magisteruppsats 15 hp
- Hur kan specialistsjuksköterskan bidra till ökad kvalitet i äldreomsorgen?

Hur blir man specialist?

- Läkare
- Fysioterapeuter
- Arbetsterapeuter
- Sjuksköterskor

Högskoleförordningen för specialistsjuksköterskeutbildning

- Omfattning är 60 hp
- Reglerar 11 inriktningar för specialisering för leg sjuksköterska
- Medicin, Kirurgi, Onkologi, Psykiatri
- Vård av äldre, Barn och ungdom
- Distriktssköterska (75 hp), Barnmorska (90 hp)
- Operation, Anestesi och Intensivvård
- 12e 'öppen' inriktning
 - Smärta
 - Demens

Mål för specialistsjuksköterskeexamen enligt högskoleförordningen 1993

För specialistsjuksköterskeexamen skall studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för att självständigt arbeta som specialistsjuksköterska.

För specialistsjuksköterskeexamen med respektive inriktning skall studenten

Kunskap och förståelse

- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete samt kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och sambandets betydelse för yrkesutövningen, och
- visa fördjupad kunskap i planering, ledning och samordning av vård- och hälsoarbetet.

Färdighet och förmåga

- visa fördjupad förmåga att självständigt och i samverkan med patient och närstående identifiera vårdbehov och upprätta omvårdnadsplan,
- visa förmåga att leda och utvärdera omvårdnadsåtgärder,
- visa fördjupad förmåga att initiera, genomföra och utvärdera hälsofrämjande och förebyggande arbete,
- visa förmåga att integrera kunskap samt analysera, bedöma och hantera komplexa frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att medverka vid och självständigt utföra undersökningar och behandlingar inklusive vård i livets slutskede, och
- visa vårdpedagogisk förmåga.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- visa självkänedom och empatisk förmåga,
- visa förmåga att med helhetssyn på människan göra åtgärdsbedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,
- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot patienter och deras närstående, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att fortlöpande utveckla sin kompetens

Mål för specialistsjuksköterskeexamen med inriktning mot vård av äldre enligt högskoleförordningen

För specialistsjuksköterskeexamen med inriktning mot vård av äldre skall studenten också kunna

- visa förmåga att självständigt bedöma, planera, genomföra och utvärdera de åtgärder som behövs för att främja den fysiska, psykiska och sociala hälsan och förebygga uppkomsten av sjukdom och sjukdomskomplikationer, och
- visa förmåga att hos äldre patienter observera och bedöma komplexa behov av vård och rehabilitering.

Hur är utbildningen upplagd över landet?

- Varje lärosäte har sitt program och kan ha olika kurser, moment, VFU mm.
- Studenterna måste uppnå målen enligt högskoleförordningen och examineras dessa mål
- Karolinska Institutet
 - Psykisk hälsa/ohälsa är en strimma i de fyra första kurserna
 - Vetenskaplig teori och metod är ett moment i fem kurser
 - Omvårdnad för äldre personer oavsett vårdkontext

Karolinska Institutet

Antal sökande – och antal examinerade

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Antal sökande totalt	87	66	93	75	80	77
Antal första hands sökande	27	23	40	22	30	31
Antal påbörjat studierna T1	18	19	21	20	21	
Antal som avslutade studierna T4	15	6	9	13		

Karolinska Institutet

År 1

- Hälsa och livsvillkor hos äldre
- Bedömning av äldres hälsa
- Ohälsa hos äldre – diagnostik, behandling och vård
- Omvårdnad vid komplexa behov hos äldre

År 2

- Valbar kurs
- Examensarbete i omvårdnad 15 hp
- Specialistsjuksköterskan som verksamhetsutvecklare

Hälsa och livsvillkor hos äldre – förr, nu och i framtiden 7.5 hp

Kursens övergripande mål är att studenten, utifrån begreppen hälsa, livsvillkor och miljö, förvärvar självständig förmåga att kunna bedriva hälsofrämjande och hälsoförebyggande arbete för äldre människor

- Moment 1. Hälsa och livsvillkor hos äldre (6 hp)
- Moment 2. Vetenskaplig teori och metod med inriktning på epidemiologi (1.5 hp)

Bedömning av äldres hälsa och behov av omvårdnad 7.5 hp

Kursens övergripande mål är att utifrån specialistsjuksköterskans perspektiv utveckla förmåga att arbeta diagnostiskt och prognostiskt i omvårdnad av den äldre människan utifrån ett personcentrerat och familjefokuserat förhållningssätt

- Moment 1. Bedömning av äldres hälsa och behov av omvårdnad 4.5 hp
- Moment 2. Verksamhetsförlagd utbildning 1.5 hp
- Moment 3. Vetenskaplig teori och metod med inriktning på datainsamling 1.5 hp

Ohälsa hos äldre – diagnostik, behandling och vård 7.5 hp

Kursens övergripande mål är att utifrån specialistsjuksköterskans ansvarsområde utveckla förmågor för att självständigt och i nära samverkan med annan medicinsk kompetens diagnostisera och behandla ohälsa hos den äldre människan samt att beakta den familj som finns runt individen

- Moment 1. Diagnostik och behandling av ohälsa hos äldre 4 hp
- Moment 2. Verksamhetsförlagd utbildning 1.5 hp
- Moment 3. Vetenskaplig teori och metod: Interventionsstudier 2 hp

Omvårdnad vid komplexa behov hos äldre

7.5 hp

Kursens övergripande mål är att utifrån specialistsjuksköterskans ansvarsområde förvärva kompetens att självständigt planera, prioritera, leda och utvärdera evidensbaserade omvårdnadsåtgärder med syfte att främja och återställa hälsa, förebygga ohälsa och lindra lidande vid komplexa omvårdnadsbehov hos den äldre människan

- Moment 1. Omvårdnad av äldre personer med komplexa vårdbehov 2 hp
- Moment 2. Verksamhetsförlagd utbildning 3 hp
- Moment 3. Vetenskaplig teori och metod: Argumenterad projektplan 2.5 hp

Valbar kurs 7.5 hp

- Stort utbud av valbara kurser på Karolinska Institutet eller andra lärosäten
 - Palliativ vård
 - Hemsjukvård
 - Sårvård
 - Ledarskap
 - Handledning av studenter
- Studenter väljer kurs under andra terminen

Examensarbete i omvårdnad

– vård av äldre 15 hp

- Studenterna ska under kursen fördjupa sin kunskap i huvudområdets vetenskapliga grund och integrera teoretiska och praktiska kunskaper i specialistområdet vård av äldre samt visa förmåga att tillämpa relevant forskningsmetodik i ett självständigt examensarbete.
- Målet är också att visa färdighet i vetenskapsteori och metod för att kunna delta i forskningsarbete och leda utvecklingen av evidensbaserad omvårdnad inom specialistområdet vård av äldre.
- Målet uppnås genom att studenten självständigt genomför, presenterar och försvarar ett examensarbete samt opponerar på ett annat examensarbete.

Specialistsjuksköterskan som verksamhetsutvecklare 7.5 hp

Kursens övergripande mål är att utifrån specialistsjuksköterskans ansvarsområde lära sig att arbeta med verksamhetsutveckling och förbättringskunskap för att självständigt leda omvårdnadsarbetet med syfte bedriva ett person- och familjecentrerat, evidensbaserat och patientsäkert arbete för äldre människor

- Moment 1. Specialistsjuksköterskan som verksamhetsutvecklare 6 hp
- Moment 2. Vetenskaplig teori och metod med inriktning på översiktsstudier, aktionsforskning och kunskapsdisseminering 1.5 hp

Studiernas uppläggning (KI)

- Halvfart – 20 timmar/vecka – VFU 2 dagar/vecka
- Distanstudier – webplattform PingPong
 - Inläsning individuellt eller grupp
 - Diskussionsforum
 - Web-seminarium
 - Fältstudier
- Campusdagar – 2 dagar/7.5 hp = 16 dagar totalt
 - Föreläsningar och seminarier
- VFU
 - Bedömning av äldres hälsa... 1.5 hp äldreomsorg/särskilt boende
 - Ohälsa hos äldre... 1.5 hp akutgeriatrisk vård
 - Omvårdnad vid komplexa... 3 hp slutna och öppna vård

Examensarbete 2014

Med data från forskningsprojektet KISAM

Uppföljning av införandet av nationella riktlinjer för vård och omsorg vid demenssjukdom genom en utbildningsintervention: effekter på vårdklimatet

Utvärdering av implementering av nationella riktlinjer för vård och omsorg vid demenssjukdom: effekter på personcentrerad vård

Utvärdering av implementering av Socialstyrelsens nationella riktlinjer för personer med demenssjukdom genom en utbildningsintervention på ett äldreboende: effekter på sjuksköterskors och undersköterskors samvetsstress

Examensarbete 2014

Inom ramen för forskningsprojektet KISAM

Coping-strategier som sjuksköterskor inom vård av äldre använder för att hantera samvetsstress

Personcentrerad vård vid oro och ångest hos personer med demenssjukdom - ur ett sjuksköterskeperspektiv

Examensarbeten år 2014

Inom ramen för SSFs kvalitetsregisterprojekt

- BPSD registret

Bidrar systematiska skattningar av beteendemässiga och psykiska symtom vid demenssjukdom till minskade symtom?

- Senior Alert

**Riskfaktorer för fall hos äldre personer i geriatrisk slutenvård -
En jämförelse mellan tre geriatriska kliniker**

- Svenska Palliativregistret

**Vården för äldre i livets slutskede - före och efter införande av
Liverpool Care Pathway**

Examensarbete år 2015

Inom ramen för SSFs kvalitetsregisterprojekt

- Senior alert

Risk för undernäring En uppföljning av äldre personers nutritionsstatus utifrån kvalitetsregistret Senior alert

- Svenska Palliativregistret

På väg mot god palliativ vård av äldre En jämförelse mellan tre geriatriska kliniker kön och åldersperspektiv på vården

Palliativ vård för äldre i livets slutskede Utvärdering av vårdplanen Liverpool Care Pathway

Examensarbete år 2016

Inom ramen för SSFs kvalitetsregisterprojekt

- Senior alert

Nutrition status för äldre patienter enligt Senior Alert: En jämförelse mellan tre olika geriatriska kliniker

- Svenska Palliativregistret

Utvärdering av palliativ vård efter införandet av ny utformad standardvårdplan – en jämförelsestudie utifrån registrering i svenska palliativregistret

Den äldre döende patientens självbestämmande när den palliativa vården planeras och genomförs. En jämförelse mellan äldre patienters självbestämmande vid palliativ vård i hemsjukvård och vård- och omsorgsboende

Examensarbete 2016

Hälsofrämjande aktivitet genom sit-to-stand för äldre på vård- och omsorgsboenden: omvårdnadspersonalens erfarenheter

En kvalitativ intervjustudie

Sjuksköterskans erfarenhet av personcentrerad vård inom äldreomsorgen En kvalitativ intervjustudie

Depression hos äldres upplevelser och strategier för att hantera sjukdomen En integrativ litteraturstudie

Examensarbete 2017

Granskning av fallolyckor på en geriatrisk klinik i Stockholm.
En retrospektiv studie

Trygg och förankrad Äldre personers upplevelser av distriktssköterskors uppföljande hembesök efter utskrivning från sjukhus

En liten förändring med stora resultat Äldres erfarenhet av att delta i en hälsofrämjande intervention på särskilt boende för äldre

Kommunikation vid palliativ vård av äldre i livets slutskede ur ett närståendes perspektiv

Hur kan specialistsjuksköterskan bidra till ökad kvalitet inom äldreomsorgen?

- Om vården bedrivs med sjuksköterskor med högre akademisk examen (magister motsvarande) minskar antal komplikationer, dödlighet mm för patienterna.
- Specialistsjuksköterskan kan vara ansvarig för ett specifikt område (nutrition, smärta, inkontinens, sårvård, konfusion, vård i livets slutskede, mm) och därmed vara konsult till sina kollegor.
- Specialistsjuksköterskor kan stödja nyutbildade sjuksköterskor och omsorgspersonal genom omvårdnadsronder, mentorskap, handledning, undervisning mm.

Hur kan specialistsjuksköterskan bidra till ökad kvalitet inom äldreomsorgen?

- Specialistsjuksköterskor med magisterexamen kan bidra med att utveckla vården; söka och värdera litteratur, analysera data och följa upp vårdens resultat, samt ge förslag på åtgärder för att förbättra vården.
- Funktion som adjungerad klinisk adjunkt för att undervisa och handleda studenter samt stödja de sjuksköterskor som handleder studenter.
- Funktion som Medicinskt ansvarig sjuksköterska.
- Funktion som chef och ledare för personal inom äldreomsorg.

Riksföreningen för äldresjuksköterskor

RIKSFÖRENINGEN FÖR SJUKSKÖTERSKAN INOM ÄLDREVÅRD
& SVENSK SJUKSKÖTERSKEFÖRENING

KOMPETENSBEKRIVNING

LEGITIMERAD SJUKSKÖTERSKA MED
SPECIALISTSJUKSKÖTERSKEEXAMEN
INOM VÅRD AV ÄLDRE

<https://www.swenurse.se/contentassets/4f0b2f399f6c4c649a56a73db77a3340/ssf-aldrekompwebb.pdf>

Ny utredning av specialistsjuksköterskeprogrammen

- Från utbildningsdepartementet (Kommittédirektiv 2017:86)
- Särskild utredare Kent Nauc er
- Klar november 2018
- Utredaren ska bl a:
 - analysera vårdens tillgång på och behov av specialistsjuksköterskor,
 - föreslå åtgärder för att  ka specialistsjuksk terskeyrkets attraktivitet,
 - föreslå en ny examensbeskrivning f r specialistsjuksköterskeexamen,
 - se över kraven på tillträde till specialistsjuksk terskeutbildningen,
 - lämna nödvändiga författningsförslag.

En fråga till publiken..

- Vilka förväntningar har du på specialistsjuksköterskans roll och funktion inom äldreomsorgen?
- Vilken kunskap och kompetens ska hen ha?
- På vilka sätt ska specialistsjuksköterskan ges förutsättningar och möjlighet till utveckling av kunskap och kompetens?

Tack för er uppmärksamhet

anne-marie.bostrom@ki.se